

Người Điên

Trang Y Hạ



Một người đàn ông châu Á ngồi bệt ở ngã tư - đường Irving và đường số 9th Ave. Thoạt nhìn không biết ông ta ngồi im lìm ở đó làm cái gì? Và tôi cũng không mấy quan tâm. Ở Hoa Kỳ ai cũng lo chạy học tốc để kiếm tiền nếu không muốn làm... "homeless". Tôi bước lại trạm xe bus cách chỗ người đàn ông đang ngồi chừng ba bốn thước, nhìn lên bảng điện tử tính giờ, thấy còn mười lăm phút nữa xe bus mới đến. Tôi nghe có tiếng la lớn, gần như một dây dài những tiếng hét đến chói tai...

- Hây...! Hây...! Hây...! Hây...

Tôi quay người nhìn dáo dác, tự hỏi: "*Có phải là người đàn ông đó vừa hét?*"... Tôi xác định được ngay, bởi thấy bàn tay đen đúa của người

đàn ông đang cầm cái ly nhựa không mấy sạch sẽ - dứ... dứ... người qua đường, cái ly nhựa có thể là đồ nghề chuyên dùng đã lâu năm của ông [?]. Cặp mắt người đàn ông trắng dã, tóc lưa thưa, màu hơi nâu nâu có lẽ vì phơi nắng, pha vài sợi bạc, còn răng thì vàng khè, một vài ba cái răng cửa hàm trên đã bỏ ông đi về nơi xa thẳm... Tuy "phong trần" nhưng dung nhan của ông còn... đẹp lão! Không thấy ai cho tiền, người đàn ông càng la... Điệp khúc đó được lập đi, lập lại chừng mười giây đồng hồ rồi ngưng hẳn. Người đàn ông lại ngồi thu lu - quần quanh thân cái mền màu đen có kẻ sọc xanh da trời đã bạc màu. Đôi mắt ông mơ màng nhìn luồng xe qua lại một cách vô hồn. Tuyệt nhiên, ông không chửi bới ai.

Thành phố nơi tôi đang sống - người Việt rất ít, đa phần dồn về ngụ trong trung tâm thành phố (apartment - housing)! Trên một vài con đường chính nơi đây. Người Việt, người Việt gốc Hoa kinh doanh nhà hàng, quán ăn và các loại dịch vụ khác khá rộn rịp... Có thể nói khi đến nơi đây là đã cảm thấy phảng phất hương vị của Sài Gòn qua những món ăn đậm đà tình quê hương Việt Nam ghi trên các tấm bảng hiệu, trên các tờ quảng cáo. Ngoài ra nếu có ai đó bị cảm nắng, trúng mưa, muốn có một nồi lá để xông thì đến tiệm thuốc "Đông Y" - dễ dàng mua một bịch lá đã chế biến sẵn với đủ các loại lá xông tỏa mùi thuốc Nam, thuốc Bắc thơm lừng... Giá bán: bốn đồng rưỡi dollar một bịch!

Lại có tiếng hét:

- Hây...! Hây...! Hây...!

Tôi thấy thiên hạ không mấy để ý đến người đàn ông "điên"... Có phải là ông ta điên thực sự hay không? Tôi thoáng nghe trong gió có mùi lạ... Tôi đoán, có thể người ta ngại đến gần người đàn ông này vì - sợ phải "hưởng" cái mùi khai khai, nồng nồng, giông giông cái mùi "ấm-mô-nhắc" từ trên người đàn ông phát ra phủ sóng một vòng bán kính khá rộng... Thử nữa, nhìn khuôn mặt đen đúa ngơ ngẩn của người đàn ông chắc họ cho ông là một kẻ điên... Ông ta nói lảm nhảm... Tôi nghe phong thanh được một tiếng "Tau"...! Té ra ông ấy là người Việt Nam!

Thật là quái lạ...! Người đàn ông này nếu mà bỏ nước ra đi trước ngày miền Nam tang tóc thì không nói làm gì. Chứ mà còn ở lại sau ngày "định mệnh", thì đã được hưởng niềm vui "giải phóng" thoát khỏi sự kềm kẹp của bọn "Mỹ Ngụy xâm lăng gian ác...". Và, hai lỗ tai của ông ta đã được thông... suốt, thoải mái thưởng thức - Loa huyện, loa phường, loa xã, loa ấp, loa xóm - quanh năm "hồ hởi" - Tiến nhanh, tiến mạnh...! Được sống trong một "xã hội mới" đầy đủ như vậy, thiên hạ ai cũng phải phát điên lên vì... "quá sung sướng"! Hiện tại, ông này đang ngụ nơi - thiên đường tư bản. Có gì lại nổi cơn điên? Nguyên do từ đâu? Hay là người đàn ông này nghĩ rằng: "*Chủ nghĩa tư bản bóc lột đang giãy chết!*"! Đâm ra hoang sợ - mà hóa điên, hóa khủng hoảng...? Tôi đi tìm cái nguyên do đích thực tại sao ông ta "điên". Tôi bước lại - ngồi xuống... Mùi "đặc trưng thơm tho" lâu ngày do không tắm giặt, tỏa ra đậm đặc. Tôi bỏ vô cái ly nhựa của ông hai đồng. Thấy tôi cho tiền, ông ta liền... thoáng lên:

- Thêm! Cho thêm đi...! Đói lắm...! Đói lắm...

Nghe người đàn ông điên nói "đói lắm", tôi lại nhớ đến - một nhân vật trong truyện ngắn "Ánh Sáng" của nhà văn Hoàng Đạo. Anh thanh niên có cái tên Bằng, thất nghiệp - đói, còn bị bà chủ nhà đuổi vì thiếu tiền thuê nhà hai tháng... Trong túi anh ta chỉ còn mỗi một đồng xu cuối cùng, vậy mà anh ta vui vẻ lấy ra cho người ăn xin... Tôi bỏ vô cái ly nhựa của người đàn ông thêm năm đồng nữa. Mấy người đứng chờ xe bus gần đó thấy

tôi mạnh dạn nói chuyện với người đàn ông "điên" mà vẫn an toàn - Họ xúm lại cho tiền... Trong số đó có hai người da trắng, một nam, một nữ - tôi đoán là vợ chồng, họ đang đứng nói chuyện, ăn bánh... Người chồng bước đến, rút rìu đưa tôi bốn cái bánh [ý là nhờ tôi đưa cho người đàn ông điên...]. Người đàn ông cầm bánh lên cắn một miếng, rồi bỏ miếng bánh còn lại xuống nền đường thay vì để trên tấm giấy. Thậm chí người đàn ông điên còn chà cái bánh khác dưới nền vỉa hè rồi mới ăn tiếp... Tôi nói:

- Ông có thể cho tôi biết một ít thông tin về ông, tôi sẽ nhờ người ta chuyển đến "Sở Nhân Sinh Xã Hội" thành phố. Nơi đó họ giúp đỡ miễn phí cho ông - tiền mặt, phiếu thực phẩm, quần áo, áo lạnh, vé xe bus để di chuyển hằng tháng. Hơn nữa ông sẽ được cấp nhà "housing", nếu ông chưa có chỗ ở...?

Lúc này tôi nhìn người đàn ông - trong một thoáng - ông không điên... Trên khuôn mặt của ông chỉ còn sót lại chút dung nhan đen đúa, vài cọng râu mép, râu cằm, hoe vàng phất phơ trong gió biển lạnh cóng buổi sáng. "Điên"! Có chăng chỉ còn lại chút màu sắc héo úa điểm xuyên cho vẻ ngây ngô, khờ khạo...! Ông nói:

- Ngày xưa, quê tôi ở Rạch Giá. Tôi vượt biên bằng đường biển cùng gia đình hai người chị và một người anh trai. Hai người chị hiện nay định cư ở Châu Âu, tôi và người anh định cư ở Hoa Kỳ.
- Ai đưa ông đến ở thành phố này? Ông có gia đình chứ?
- Tôi tự đến! Tôi độc thân!
- Ông biết tiếng Anh? Ông có đi làm không?
- Tôi biết tiếng Anh. Tôi có đi làm!
- Năm nay ông được bao nhiêu tuổi?
- Năm mươi tám...!

Tôi nhẩm ra, vậy là thời trước gia đình người đàn ông này cũng thuộc hàng khá giả, cha mẹ của ông, có thể là trí thức... [không biết có làm công chức hay sĩ quan?] Đã cho đám con ăn học đến nơi, đến chốn. Tính theo tuổi thì người ông điên này [con út] đã học đến lớp đệ nhất! Miền Nam mà không "chết bất đắc kỳ tử" thì người đàn ông này có thể học lên đại học - có khi là một công chức, một sĩ quan cũng không biết chừng...! Tôi hỏi tiếp:

- Ông "điên lãng" được bao lâu? Và tại sao ở trên nước Mỹ mà ra nông nổi như vậy?

Ông ta nhìn tôi hơi lâu lâu, rồi đưa tay lên vỗ... vỗ... lắc... lắc... cái đầu...! Trong đôi mắt ông ngời lên - một chút giận hờn - một chút vui vui - một chút buồn buồn xa vắng đến não lòng...! Ông nói:

- Cách đây khá lâu, trong một buổi tối tôi đang nằm ngủ trên giường nệm thật êm ấm... Bỗng nghe có tiếng nói văng vẳng... Không biết từ nơi nào? Giọng nói của người phụ nữ, thỏ thẻ từng lời êm ái như ru hồn ở bên trong lỗ tai: "*Ngày mai anh hãy theo em đi ăn xin, đi ăn xin sướng hơn đi mần nhiều... Đất nước "tự bản" họ giàu lòng bác ái, nhân đạo, của cải tiền bạc dồi dào lại hào phóng... Mỗi ngày chịu khó nghe theo sự hướng dẫn tận tình của em mà đi ăn xin khắp chốn, lợi tức mỗi ngày tề tắp anh cũng kiếm được vài trăm dollar...! Khỏe re! Đến khi kiếm được một số tiền - bọn bọn... Tốt hơn hết là anh nên nghỉ hưu để cùng em hưởng nhàn...!*". Sáng hôm sau, khi ngủ dậy tôi nghe trong đầu óc ngây ngây như người say vừa mới tỉnh rượu. Cô ấy lại "*nhắc nhở động viên*"...! Vậy là tôi bắt đầu "tập điên"... Và ngoan ngoãn nghe theo lời "cấp trên" đi ăn xin. Ban đầu tôi cứ tưởng đi ăn xin là xin ăn ở các chương trình trợ cấp phúc lợi của chính phủ như mọi người... Ai ngờ cô "cấp trên" ra lệnh bảo tôi phải đi ra ngoài đường ăn xin! Cô ấy còn giải thích: "*Đi ăn xin ở ngoài đường được nhiều tiền; ăn xin trợ cấp từ các chương phúc lợi của chính phủ thì vương thủ tục hành chính, rối rắm... Bị mang tiếng là ăn bám vô tiền thuế... Ăn xin ở ngoài đường cũng là ăn bám; nhưng là ăn bám vô lòng thương xót của bần dân thiên hạ ít bị lương tâm cắn rứt... Chúng ta đi ăn xin ở ngoài đường cũng không khác gì đi làm một việc thiện rất có ích cho xã hội... Nghĩa là, chúng ta luôn luôn - khơi dậy, hâm nóng - lòng bác ái, lòng từ bi hỉ xả của bá tánh để cho họ luôn nhớ - "sống vì mọi người". Đi ăn xin ngoài đường lấy tiền mặt, ăn trọn, khỏi phải đóng thuế, khai thuế phiền phức. Bởi vì "phiền phức" nên các ông nhà giàu mới khoái - không đóng thuế...!*".

Theo như tôi biết thì từ xưa đến nay, đã có nhiều người bị quỷ ám, ma nhập... Chúa Giê-Su còn bị ma quỷ cám dỗ hướng gì là con người thường... Nói chi đâu xa, ngay ở trên đất Hoa Kỳ này cũng có khối gì anh bị ma quỷ ám mà hóa... điên! Điên mới xách súng bắn loạn xạ ngẫu... Người đàn ông này điên hiền... Bao nhiêu năm qua người đàn ông điên sống độc thân. Không chừng đã may mắn lọt vô mắt xanh của cô "ma nữ" đa tình nào đó - "dụ khị" cùng nhau dẫn đi ăn xin chẳng...? Ngồi nghe người đàn ông điên "thuyết giảng". Tôi đã hiểu ra - Đi ăn xin cũng có "triết lý ăn xin, nguyên tắc ăn xin"! Tôi lại nhớ đến bài hát, hay bài vè mà mẹ tôi hát ru em tôi ngủ, cũng có thể mẹ hát ru tôi ngủ:

Số lao đao, phải sao chịu vậy
Căn số ăn mày bị gậy phải mang
Nhớ những khi ăn quán, ngủ đàng
Đình trung, miếu võ cũng nhàn tâm thân
Đời nay sưu thuế nhiều lần...

Từ lời ca tiếng hát đó mà tôi đã hiểu thêm - Nghề ăn xin đã có từ rất lâu đời! Và càng ngày được người ta "nâng cấp" cho hoàn thiện, hoàn mỹ hơn! Người đàn ông điên chưa trúng số lao đao, thì có chi - bị gậy phải mang? Phải chăng là bởi từ nguyên do - lịch sử sang trang một cách quá đột ngột - "Đất nước còn còn tất cả. Đất nước mất mất tất cả". Hay vì một lý do nào khác? Người đàn ông điên quờ quạng cầm lấy cái bánh đưa lên miệng cắn một miếng, rồi quăng chỗ bánh còn lại xuống lòng đường. Ông ta cầm cái ly nhựa - La lên:

- Hây...! Hây...!

Tôi để ý, giọng "rao hàng" của ông bây giờ - ít lời hơn, êm dịu hơn, nghe có cảm tình hơn! Tôi hỏi tiếp:

- Bây giờ trong đầu ông có còn nghe cô "cấp trên" ra lệnh nữa không?

Ông ta trả lời tôi có vẻ ai oán, có vẻ hơi lớn tiếng:

- Cô ấy lúc nào cũng ra lệnh... Cô ấy ra lệnh liên tu bất tận như một kẻ điên...! Như một con khùng...! Như một mụ "tâm thần"...! Lệnh trước chồng chéo lên lệnh sau! Tôi nhận lệnh chưa kịp làm thì mụ lại ra lệnh tiếp... Chính mụ ra lệnh, mà mụ còn không nhớ nổi cái lệnh của mụ...! Mụ còn bảo, không theo ý của mụ là bị phạt... lấy hết tiền, còn hăm dọa đủ thứ...
- Tại sao ông không trốn quách đi để khỏi bị sai khiến, hay bịt hai tai lại đừng có nghe theo...?
- Cô cấp trên đã "quản-lý-đời-tôi" từ tinh thần đến vật chất! Hơn nữa tôi nghe lời cô ấy nhiều năm, nên cũng đã "thuần" rồi! Đã "thấm nhuần" rồi! Đã thích nghi rồi! Chuyện thế sự, chuyện nhân tình thế thái, đã có cô ấy lo hết rồi! Tôi chỉ chuyên tâm ăn xin, dành dụm chút đỉnh để... mai kia một nọ về "hưu" dưỡng già...!
- Vậy ông nói chuyện với tôi này giờ - cô cấp trên của ông có "khiến trách" gì ông không?
- Cô ấy có hăm he...! Nhưng sau đó cho phép tôi nói những câu đã duyệt...! Tôi là người điên cấp cao!

Tôi quá ngạc nhiên, vội vàng hỏi nhanh để cho kịp giờ xe bus:

- Điên cấp cao! Điên cấp cao, nghĩa là sao? Ông có thể giải thích rõ hơn?
- Điên cấp cao là người ở trên cao ra lệnh cho người ở dưới thấp điên... Trường hợp của tôi điên là do người ở trên "cối trên", [người phụ nữ ở trên cối trên đó - có bị khùng, có bị điên, có bị ma ám, quỷ nhập, thì tôi không biết]. Cô ấy đã chỉ thị cho tôi điên, bằng... lệnh miệng! Trường hợp của tôi cũng giống như mấy người tham nhũng, cái gì họ cũng "làm đúng luật". Đâu có thấy ai ra lệnh tham nhũng bằng văn bản...

Chiếc xe bus trờ tới, mọi người tuân tự leo lên... Tôi cũng leo lên ngồi đằng trước, chuyến này hơi đông khách... Không hiểu tại sao mọi người lại nhón nháo dòn lần lên... Tôi thấy có người - nhăn mặt, che mũi... Trong xe thoang thoang cái mùi khai khai "đặc hiệu"...! Thiên hạ mở hết các cửa sổ. Thử ngoái đầu nhìn lại... Tôi thấy người đàn ông điên cấp cao trùm mền ngồi thù lù phía sau xe... Tôi cho mọi người lại phải hít thở cái mùi hương "nồng nàn" thum thum của chuột chết ... Đến trạm, xe bus dừng. Người đàn ông điên cấp cao nhảy tót xuống lề đường, mặt mày ngơ ngơ, ngáo ngáo đứng ngấm mông lung... Thật là may mắn, ông mà tiếp tục ngồi trên xe chắc chắn thiên hạ sẽ chết ngộp bởi thiếu dưỡng khí... Có thể ông ấy đã nhận được chỉ thị từ cô cấp trên, phải đổi "địa bàn hoạt động" chăng? Tôi đoán vậy!

Tôi nhớ mang máng câu nói của nhà hiền triết, Platon: "Con người có thể vượt qua con người đến vô tận".

Vượt đến vô tận là thành thánh nhân? Có được bao nhiêu người vượt qua con người mà không bị ảnh hưởng bởi những biến đổi từ thiên nhiên và cuộc sống nơi trần thế? Ở đời không ai muốn điên. Chính lòng tham lam ích kỷ luôn mơ tưởng chiếm dụng gia tài, tình dục... Đã rắp tâm xô đẩy người khác đang mạnh khỏe, tươi tỉnh vô nhà thương điên để tước đoạt tất cả những thứ gì mà họ đang có! Trong hoàn cảnh đó, ai cũng phải cố gắng học cách điên - thật giống điên, để... tìm đường cứu mạng. Con người có thể vượt qua con người là ở chỗ... lo "sở hữu" cho chính mình bằng của cải người khác.

Độc truyện Đông Châu Liệt Quốc, [hồi 88]... Bàng Quyên "bức cung", gán cho Tôn Tản cái tội vu vợ... "Tư thông ngoại quốc"... Chặt phé đi một cái chân của Tôn Tản, rồi đem giam lỏng chờ ngày chết! [Mục đích của Bàng Quyên là tước đoạt "trí tuệ" của Tôn Tản]. May nhờ có cái "cầm nang giả điên" của thầy dạy học là Quỷ Cốc Tiên Sinh cho từ trước; cùng với sự trợ giúp chí tình của bạn hữu mới thoát nạn. Lúc Tôn Tản giả điên phải sống trong chuồng heo, ăn cứt heo, lại còn phải ăn thêm một mớ cứt chó phơi khô! Tôn Tản điên nhưng

đầu óc lúc nào cũng tỉnh táo. Luôn cảnh giác, canh chừng bọn "ăng-ten", bọn tay sai theo dõi từng giây, từng phút... Người đàn ông điên này quả đúng là... điên cấp cao! Điên mà vẫn được hưởng tự do đi lại; tự do đi đường; tự do la lối ồm tỏi mà không bị phạt bởi tội "*gây rối trật tự công cộng*". Người ta còn thương mến cho tiền, cho ăn hằng ngày...

Từ xưa đến nay, người bị hàm oan mà giả điên để tìm đường sống thì chẳng nói làm gì. Còn như bọn ăn cắp, bọn tham nhũng, dùng quyền lực đầu tư đất, ruộng của bá tánh mà "phất" lên trở thành - tư bản - triệu phú, tỷ phú... Đến một lúc nào đó bị sụp đổ, bị phát giác, bị phanh phui... hoặc vì tranh ăn mà sát phạt, tố cáo lẫn nhau... Đứng trước công luận, tòa án... họ vội vã, sốt sắng hóa điên, hầu tránh bị luật pháp trừng phạt. Suy ra, điên cũng là một sinh lộ tuyệt vời cho cả thiện lẫn ác. Vậy thì người đàn ông điên mà tôi đang "phỏng vấn", ông ta điên vì nguyên do gì?

Trong nền văn thơ Việt Nam có một người điên rất là dễ thương - Đó là ông thi sĩ Bùi Giáng! Ông biết ông điên nên ông đi vô Nhà Thương Điên Biên Hòa nằm chữa bệnh! Ông điên lẫn trong thế giới của người điên để mượn thơ xoa dịu nỗi điên... Điên như ông thi sĩ họ Bùi, ai cũng thích, cũng ưa, cũng mến! Còn bắt chước ông để điên, không phải chuyện dễ dàng.

Từ trong tiệm ăn ở trên phố trung tâm vừa bước ra... Tôi lại nghe tiếng người đàn ông điên, hát lên:

- Hây...!
- Đói...!

Quả đất xoay tròn. Tôi lại được gặp gỡ người đàn ông điên...! Lời "rao hàng" của ông bây giờ đã được "*đổi mới toàn diện, đổi mới một cách triệt để*"! Ông chỉ rao mỗi một tiếng - Hây...! Còn chữ đói lắm, đổi thành - Đói...! Âm giọng hòa hoãn... Cái ly nhựa cũng đã được thay mới. Áo quần cũng được "*nâng cấp*", trông giống y chang người đi ăn xin... Người đàn ông điên chia cái ly nhựa "mới toanh" ra - dừ... dừ...

Đến bây giờ tôi vẫn chưa hiểu tại sao người đàn ông điên, lại "điên" ngay ở tại cái xứ tư bản tự do này! Tôi thử đoán mò thôi chứ không dám khẳng định... Có thể ông ta điên, là tại vì - đói quá lâu dẫn đến "suy nhược thần trí" tiềm tàng trong đầu mà ông không hề hay biết? Đến khi vượt biên qua xứ tư bản, chuyện bệnh điên mới phát ra, phát ra mỗi ngày bởi người đàn ông điên ăn quá nhiều thịt, cá, cơm, bánh, trái cây, rượu, bia ... đâm ra phình bụng! Lúc đó mới nhớ lại những năm tháng đói ăn triền miên, quần áo rách rưới, nhà cửa, đất ruộng cũng không còn. Khổ sở vì lao động quá sức mà vẫn không thấy "*vinh quang*"! Vậy là ông bắt đầu suy nghĩ, tìm hiểu, so sánh phúc, họa, đúng, sai...! Suy nghĩ quá hóa điên! Tôi đành nhìn rằng người đàn ông điên còn suy tư nhiều vấn đề sâu xa hơn nữa... ĐỪNG: "*Ám rà quên lạnh ngày xưa*".

Người đàn ông điên đã quên tôi! Tôi băng qua đường và sức nhớ lời nói của một người bạn là bác sĩ chuyên về thần kinh: "*Người điên, họ quên hết mọi chuyện. Nhưng có hai thứ họ không quên: Tình và Tiền!*"

Tôi thông cảm, xót xa cho người đàn ông điên - tự dựng lại... điên! Dù có điên thiệt, điên giả, điên cấp cao, đều là điên! Ai muốn nghĩ ra sao thì cứ nghĩ... Biết đâu một ngày đẹp trời nào đó, đầu óc tôi cũng hóa điên! Mấy lời nói của người đàn ông điên đi ăn xin, tôi vẫn cho là lời nói của một kẻ điên... Nhưng tôi tin những lời người đàn ông điên nói ra là - sự thật, nhân bản, anh hùng! ./.

Trang Y Hạ
SF, 2010

